

Web 2.0: Všechno zadarmo

Windows včera, Web 2.0 dnes: Zpracování textu, tabulkové výpočty, náhrada ovládací plochy – vše je bezplatně k dispozici na webu. S nejlepšími aplikacemi vás zde seznámíme.

Text: Martin Goldmann, autor@chip.cz

V TOMTO ČLÁNKU NAJDETE

Využívání nových webových technik

Zřízení ovládací plochy na internetu

Týmové používání kancelářských programů

On-line zpracování videa a obrazů

Web 2.0. Když se pět lidí zeptáte, co to je, dostanete deset různých odpovědí. Problém totiž spočívá v tom, že z pojmu Web 2.0 se stalo široce pojaté a tak trochu bombastické heslo. Jedno je však jasné: kdo používá nový internet, nepotřebuje už žádný Office, žádný vlastní videoeditor a vlastně ani Windows. Vše potřebné pro každodenní práci nabízí Web 2.0. Ale skutečně vysvětlit to neumí nikdo. Po dotazu na bližší podrobnosti začínají koktat i mnozí odborníci. Web 2.0 totiž není nějaký nově vynalezený World Wide

Web, nýbrž souhrnný pojem, který se snaží podchytit všechny nové trendy. Několik jeho nejdůležitějších aspektů lze shrnout asi takto: **Služby místo aplikací:** Programy jako textové editory ap. už není nutno instalovat – jsou k dispozici na internetu a běží ve webovém prohlížeči.

Data jsou na síti: Uživatelé ukládají své soubory na internetu a jsou díky tomu nezávislí na jednotlivých konkrétních počítačích.

Sociální web: Větší počet uživatelů pracuje na tomtéž obsahu, čímž se „sčítají“ jejich vědomosti.

Typickými fenomény Webu 2.0 jsou blogy, zasiřované on-line deníčky a také „folksonomy“ – jakási volná kategorizace pojmů z webových stránek samotnými uživateli. Právě pospolitost je zde psána velkými pís-

meny: společně pečuje internetová obec o dokumenty, společně dále zpracovává internetové obsahy.

To vše přináší uživatelům internetu výrazné výhody. Už dnes můžete díky Webu 2.0 zdarma používat aplikace, za které byste ještě nedávno museli zaplatit spoustu peněz – například programy sady Office od textového editoru až po tabulkový procesor. Ukážeme vám, kde na webu naleznete ty nejlepší aplikace, a prozradíme vám také, jaké předpoklady musí váš počítač pro jejich využití splňovat. S některými z nabídek, například s videoeditorem Eyespot, už se dá pracovat zcela bez problémů. Jiné se dosud nevyžuly z dětských střevíčků. Ale i to je Web 2.0: všechno je vlastně stále v beta verzi, všechno se pořád dále vyvíjí. →

Desktop Two: Kompletní ovládací plocha v browseru

Jako Windows: Desktop Two funguje zcela normálně s ikonami – dvojitým kliknutím, a program startuje. Jak se na ovládací plochu sluší, vlevo dole najdete nabídku Start. Odtud se dostanete ke všem ostatním aplikacím.

Pevný disk na síti: Desktop Two poskytuje každému uživateli 1 GB paměťového místa zdarma. Soubory na jeho server ukládáte nebo je odtamtud vybíráte prostřednictvím správce souborů. Soubory zde samozřejmě můžete i kopírovat, mazat a přesunovat.

Všechno on-line: Tato verze Open Office je kompletně spuštěna ze serveru Desktop Two. Dokumenty ukládá Open Office na serveru, k dispozici jsou všechny funkce Office.

Došlá pošta: Prostřednictvím poštovního klienta vyvoláváte mailly ze své schránky u Desktop Two nebo ze svých POP účtů; zprávy můžete také odesílat.

→ DESKTOP TWO

Náhrada Windows na webu**Předpoklady:** webový prohlížeč, Flash 9, Java**Jazyk:** angličtina**Info:** <http://desktoptwo.com>

Bez ohledu na to, zda se do sítě přihlásíte doma, na cestě nebo v kanceláři, díky Desktop Two máte svou ovládací plochu po ruce všude a vždy. Toto grafické ovládací prostředí totiž napodobuje kompletní desktop Windows, spouští se ale z internetu a tam také ukládá data.

Po bezplatném přihlášení se plocha zobrazí a ukáže nejdůležitější programy. Vedle e-mailové aplikace na ní najdete seznam kontaktů, instant messenger a MP3 přehrávač. Webovým „bastlířům“ je k dispozici HTML editor a software pro podporu blogů.

Hlavní atrakce se však skrývá hlouběji v nabídce aplikací: kompletní Open Office jako „prohlížečová verze“. S ní můžete zpracovávat texty a provádět tabulkové výpočty, jako kdyby byl tento kancelářský balík nainstalován ve vašem lokálním PC. Má to však jeden háček: on-line verze není právě vhodná pro rychlé písaře – písmenka se totiž na obrazovce objevují se zpožděním.

Dokumenty a jiné soubory ukládáte na serveru Desktop Two, ovšem otevírat je můžete i na svém lokálním pevném disku a také je na něj můžete ukládat. V bezplatné verzi můžete uložit až 1 GB dat, což by mělo pro běžnou denní práci stačit.

Předpoklady pro provoz Desktop Two: Java, Flash 9, Acrobat Reader a rychlé datové připojení. Kromě toho byste ve svém prohlížeči měli povolit „pop-upy“ a cookies.

Tip: V on-line Open Office vypnete korekturu pravopisu, to práci zrychlí. Kromě toho dbejte, aby Open Office a ostatní programy běžely ve vlastních oknech prohlížeče. Okno Open Office objevíte v hlavním panelu svých lokálních Windows.

Alternativa: YouOS (www.youos.com) s 250 MB paměti. V dodávce není Office, ale jen rozhraní pro vlastnoručně naprogramované aplikace.

GOOGLE WRITELY

Textový editor on-line**Předpoklad:** Firefox od verze 1.5**Jazyk:** angličtina**Info:** www.writely.com

Formátování písma, výpočty, sazba do bloků a barevné písmo – Writely od firmy Google je pro základní zpracování textu skvěle vybaven. Jedním příkazem z menu můžete do

CO DĚLÁ WEB 2.0
TAK ZVLÁŠTNÍM

■ **Ajax:** Zkratka pro Asynchronous JavaScript and XML. Slouží k zápisu skriptů, které na pozadí komunikují se serverem, takže není zapotřebí stránky neustále nově nahrávat.

■ **Folksonomy:** Složenina z „Folks“ (lidé) a „Taxonomy“ (klasifikace). Pojem označuje metodu, pomocí níž si mohou sami uživatelé kategorizovat pojmy z internetových obsahů (tzv. tagging).

■ **Long Tail:** Volně přeloženo „dlouhý konec“. Oč jde? Populární témata nebo produkty k sobě sice přitahují pozornost, větší obrat nebo počet přístupů však je realizován souhrnem méně populárních témat a produktů. To znamená, že webové stránky s tématy mimo centrum pozornosti jsou v celkovém součtu vyvolávány častěji než stránky s neatraktivnějšími náměty. Reklama na okrajových tématech se tedy vyplatí.

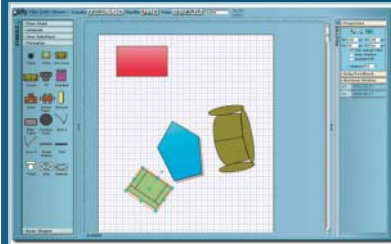
■ **Mashup:** Mashup vytváří ze směsi existujících obsahů novou nabídku. Typickým příkladem je propojení kartografických služeb jako Virtual Earth nebo Google Maps a jejich doplnění o fotografie, videa nebo GPS údaje pro plánování cest.

■ **Social Software:** Ten umožňuje několika uživatelům síť pracovat na stejné stránce nebo projektu. Klasickou ukázkou je Wikipedia. Zde může každý něco změnit a postupem času se z ní stává velký sklad kolektivních vědomostí.

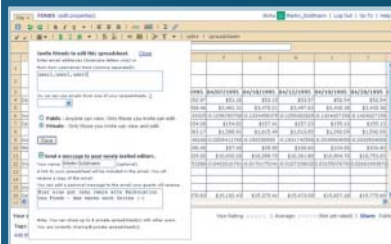
■ **Tagging:** Klasifikace obsahů stránek odhaluje souvislosti mezi příspěvky – například jedním „tagem“ lze vyvolat všechny další relevantní stránky.

dokumentu snadno vkládat dokonce i obrázky. Jakmile jsou vloženy, dají se ještě změňovat a umísťovat k levému či pravému okraji textu.

Writely ukládá texty na serveru, kde jsou díky správě verzí uchovávány i všechny předchozí stavy dokumentu. Můžete si tak prohlédnout nebo obnovit starší podoby svého textu. Alternativně jej můžete ukládat jako HTML dokument, ve formátu pro Word nebo Open Office nebo jako PDF. Se svou schopností exportovat HTML je Write-

Gliffy: Kreslení usnadňují předem připravené vzory – například kusy nábytku...

Numsum: V on-line tabulkovém procesoru Numsum můžete pozvat další uživatele ke společné práci na výpočtech.

ly ostatně vhodný i jako jednoduchý HTML editor.

Nejvíce radosti budou mít z textového nástroje od Googlu pracovní týmy: prostřednictvím internetu je teď možné pracovat na jednom dokumentu společně s dalšími kolegy – v reálném čase. Ke každému dokumentu lze připojit jména uživatelů, kteří se na něm mají podílet. Přes rozhraní Writely můžete dokonce posílat zprávy dalším uživatelům.

Bez zájímavosti není ani podpora blogu. Po zadání vašich přístupových dat pracuje Writely také jako editor vašeho weblogu. V době uzávěrky článku však tato funkce ještě nebyla dostatečně zralá. Při testování s jedním blogem Wordpressu nezobrazil Writely titul dokumentu jako nadpis – vyhraněné místo zůstalo prázdné. Navíc je dosud nutno blogové tagy zadávat ručně. Vložené obrázky Writely rovněž nepřenáší – nástroj je ale ještě ve stadiu beta.

Tip: Writely nabízí jednoduchou správu verzí. Díky ní můžete sledovat, jak se od sebe jednotlivá znění dokumentu liší. Klikněte na *Revisions* | *Revision History*. Prostřednictvím zaškrtnávacích boxů zvolte dvě verze, které chcete porovnat. Po kliknutí na *Compare checked* se zahájí porovnání. Změny jsou barevně zvýrazněny a okno vpravo nahoře ukazuje, kdo je za ně zodpovědný.

Alternativa: Ajaxwrite (www.ajaxwrite.com). Zde je k dispozici pouze anglická verze, navíc s méně funkcemi. →

→ NUMSUM

Tabulkové výpočty na webu**Předpoklad:** webový prohlížeč**Jazyk:** angličtina**Info:** www.numsum.com

Hledáte alternativu k Excelu? Tady je. Internetový nástroj Numsum vám nabízí pracovní sešit s hlavními výpočetními funkcemi. Vedle základních početních úkonů počítá Numsum průměrné a nejvyšší hodnoty nebo zaokrouhluje nahoru a dolů. K dispozici je i grafický modul, který vizualizuje čísla v podobě úseček, sloupců nebo vyplněných ploch. Grafy umí Numsum začlenit do tabulky. Kdo si potrpí na úpravu, může vybarvit pozadí buněk a měnit velikost písma.

Numsum také importuje excelovské tabulky. Ty ovšem nesmějí být příliš rozsáhlé – při tabulce s cca 1100 řádky program v našem testu vypovídal službu a docházelo ke skriptovacím chybám. Tabulky ukládáte na serveru, exportujete je do svého PC nebo je posíláte na svou personalizovanou úvodní stránku Google (viz dále).

Jak se na Web 2.0 sluší, Numsum ovládá „tagging“ a sdílí vaše tabulky s dalšími uživateli. Samozřejmě si také můžete prohlížet otevřené soubory jiných uživatelů a kopírovat je k vlastním datům.

Tip: Uložená tabulka je vždy „public“, tedy viditelná pro všechny uživatele. Chcete-li tomu zabránit, klikněte po uložení pod tabulkou na *Share*. V nově zobrazeném okně aktivujte *Private* a poté *Save*.

Alternativa: Google Spreadsheet (<http://spreadsheets.google.com>), zatím v rané beta fázi. S mnoha funkcemi navíc, ale bez modulu pro tvorbu grafů.

PERSONALIZOVANÁ VSTUPNÍ STRÁNKA GOOGLU**Stavebnice pro vlastní webový portál****Předpoklad:** webový prohlížeč**Jazyk:** angličtina**Info:** www.google.com/ig

Monstrózním webovým portálům odzvonilo. Web 2.0 teď přináší do celosvětové sítě individuální vstupní stránky. Jednu takovou nabízí Google – vše, co k jejímu zřízení potřebujete, je „Google Account“.

Vstupní stránka se skládá z RSS Feeds, tedy „výtažků“ ze zpravodajství jiných stránek, a z malých informačních programů, tzv. gadgets. Mohou jimi být například zprávy o počasí, různé kvízy nebo aktuální kurzy akcí.

Nabídku obsahů najdete v katalogu – jsou v něm nejen RSS Feeds velkých deníků, ale třeba i kuchařské recepty nebo sportovní zprávy. Na svou vstupní stránku si je jedno-

duše přetáhnete myší. U RSS Feeds přitom také určíte, kolik nových zpráv má Google zobrazovat.

Alternativa: Yahoo (www.yahoo.com). Graficky náročnější, podobné funkce.

GLIFFY**Všudypřítomné grafické studio****Předpoklad:** webový prohlížeč**Jazyk:** angličtina**Info:** www.gliffy.com

Gliffy pomáhá při kreslení vektorové grafiky, přímek, kružnic a pravouhelníků, ale přizpůsobíte jím vlastním potřebám také mnohoúhelníky nebo šipky. Kreslení usnadňují předem připravené vzory, například kusy nábytku nebo symboly z oblasti počítačových sítí. Obrysy vyplňuje Gliffy barvou nebo barevným přechodem.

Obrázky se ukládají přímo na server Gliffy. Každé uložení vytváří vlastní verzi, k níž je možné se později vrátit. Program exportuje obrázky ve formátech SVG, PNG nebo JPEG. Kdo chce, může svá dílka zpracovávat společně s dalšími uživateli Gliffy nebo je s kódem HTML vložit na svou domovskou stránku.

Tip: Chcete-li vytvořit jednoduchý barevný přechod, nejprve obrys vyplňte pomocí tlačítka *Fill Color*. Potom v *Properties* aktivujete vlastnost *gradient fill*.

Alternativa: Ajaxsketch (www.ajaxsketch.com). Zvládá kresbu jednoduchých grafík, nenabízí však možnost sdílení a ukládá jenom na lokální disk.

EYESPOT**Videostřížna na internetu****Předpoklad:** webový prohlížeč**Jazyk:** angličtina**Info:** www.eyespot.com

Eyespot umožňuje sestřih on-line videí a jejich uveřejnění. Při stříhu máte přístup k videomateriálu ostatních uživatelů, z něhož můžete vytvářet vlastní kreace.

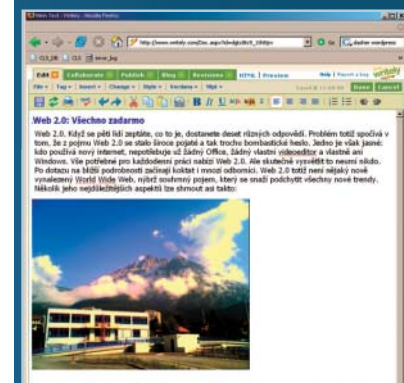
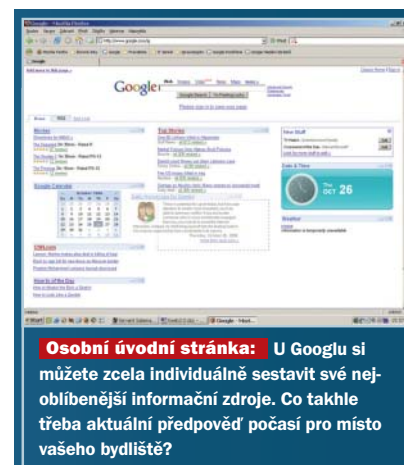
Eyespot poskytuje časovou osu, do níž zařazujete jednotlivé videoklipy. Mezi ně pak vkládáte přechody; k dispozici je funkce pro tvorbu titulů a speciální efekty. Těmi lze zvolené sekvence převést na černobílé zobrazení nebo je pomocí „sepiového“ efektu nechat uměle zestárnout. K dispozici je i časová lupa.

Do filmových klipů mixuje Eyespot také fotografie a hudbu. Ze všech těchto stavebních prvků komponujete své video. Po dokončení jej můžete zveřejnit u Eyespotu nebo vystavit na své domovské stránce. Jen je

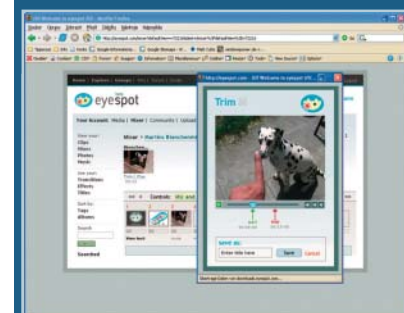
třeba zdrojový text zkopírovat do HTML kódu domovské stránky nebo blogu.

Tip: Chcete-li klip oříznout, aktivujte *Media | Clips* a pak pod videosekvencí klikněte na *Mix*. Objeví se mixér, ve kterém kliknete na *Trim / Play*. Klip oříznete podle potřeby posunutím značek Start a Stop. Pak už stačí jen pod *Save as* zadat nový název a stisknout *Save*.

Alternativa: Youtube (www.youtube.com). Tato „klipová“ webová stránka se hodí k uveřejňování videí všeho druhu, bohužel ale bez možnosti jejich zpracování. ■ ■ ■

Google Writely: Nástroj nabízí prakticky všechno, co dobrý textový editor potřebuje – dokonce je možné do dokumentu přímo vkládat i obrázky.

Eyespot: Nabízí snadný sestřih on-line videí i jejich zveřejnění...